

35. Storper M. & Harrison B. (1991), *Research Policy*, 20, pp. 407-422.
36. Storper M. & Harrison B. (1997), *Regional Studies*, 31, pp. 479-490.
37. Storper M. (1997), *The Regional World: Territorial Development in a Global Economy*, Guildford Press, London.
38. Yamawaki H. (2002), *Small Business Economics*, 18, pp. 121-140.
39. Vayrynen R. (2003), *International Studies Review*, Vol. 5, № 1, pp. 25-51.
40. Werle R., Meisheit B. (1997), *Arbeitspapier der Akademie für Technikfolgenabschätzung 80*, Werle & Meisheit, Stuttgart.

Yevheniy Kurylyak

CLUSTERS AS FUNCTIONING FORM OF LOCAL PRODUCTION SYSTEMS: THEORETICALLY-APPLIED ASPECTS

The nature, content and conceptual apparatus of clustering processes, their relationship with the concept of new regionalism are uncovered. The methods of determination and competitive advantages, while creating cluster development enterprises, which constitute its structure, the formation of cluster policy in depressed regions are formulated. The criterias that can be the basis of target selection clusters are adduced. The importance for the formation of industrial cluster atmosphere in the region and humanitarian infrastructure are presented. Original theoretical positions developed within the concept of "new regionalism", based on which we can see the confirmation, that regional development should be based on internal competitive advantages, resources of local economy, and also the cross-sector production under transfer of significant powers of regional authorities are expanded. Herewith the regional authorities reborn in diversified corporation that competes with other regions in creating favorable conditions for economic activities according to the laws of science, information and innovation potentials. Cluster organization usually causes a need to change the internal organization of association members, their goals and mission of forming business groups which are acquired or newly singled by one businesses owner. In innovation field advantages of clustering for firms can be transpired in the formation of specialized agglomerations with a broad geographic network. Firms with location in the center of the cluster must use local assets, borrowing both global resources with the key flows of knowledge, information and skills. Ideally, in the areas of cluster research educational institutions must foothold among the global leaders.

Keywords: Agglomeration, institutional saturation, institutional forgetfulness, infrastructure, cluster, competitive advantages, new regionalism, provincial region, industrial area theory.

© Е. Куриляк

Надійшла до редакції 29.01.2013

УДК 332.821:365.246

ЖИТЛОВА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ

ЛЮДМИЛА ЛОГАЧОВА,

кандидат економічних наук, провідний науковий співробітник
Інституту економіки промисловості НАН України, м. Донецьк

У статті розкрито особливості реалізації житлової політики в промислових регіонах України. Виконано оцінку житлового фонду, стану житлового забезпечення та обсягів інвестицій у житлове будівництво. Запропоновано пріоритетні заходи з корегування регіональних Стратегій соціально-економічного розвитку до 2020 р.

Ключові слова: сталий розвиток, житлова політика, житлово-комунальне господарство, промисловий регіон.

Постановка проблеми. Формування умов сталого розвитку регіонів відбувається під дією впливових чинників, які продукуються різними сферами суспільно-політичного життя. Житлово-комунальна сфера включає економічні, соціальні та екологічні інтереси суспільства, а головна мета її функціонування має соціальну спрямованість, її послуги виробляються суб'єктами економічних відносин, функціонування яких має бути беззбитковим, економічно

доцільним та екологічно прийнятним із огляду на ефективне використання загальнонаціональних ресурсів.

Вирішення концептуальних питань житлової політики є, з одного боку, передумовою, а з іншого - наслідком упровадження механізмів сталого розвитку (економічних, правових, соціальних, духовних тощо), здатних забезпечувати ефективність виробничо-господарської й соціокультурної діяльності з

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.

урахуванням екологічних факторів. Саме житлова політика яскраво відображає складові елементи сталого розвитку, поєднуючи соціальні, економічні, екологічні аспекти сучасного розвитку з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Суттєвою характеристикою реалізації житлової політики в країні є наявність регіональних диспропорцій у рівні забезпеченості населення житловою площею, в обсягах та темпах житлового будівництва, структурі та обсягах інвестицій у житлове будівництво, що свідчить про наявність проблем, зумовлених регіональними особливостями.

Існуючі регіональні диспропорції та сучасні тенденції вирішення житлової проблеми обумовлюють необхідність ретельного аналізу стану, напрямків та завдань житлової політики щодо забезпечення гідного рівня та якості життя населення промислового регіону в контексті формування соціального потенціалу сталого розвитку. Усвідомлення особливостей реалізації житлової політики в промислових регіонах надасть можливість сформулювати пріоритетні напрями та першочергові завдання соціально-економічного розвитку регіонів на перспективу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Соціально-економічною значущістю житлової проблеми для збереження та розвитку соціального капіталу країни обумовлено постійно зростаючу увагу науковців та практиків до теоретичного обґрунтування шляхів та напрямів її вирішення, розробки практичних рекомендацій щодо втілення наукових розробок у сучасну практику. Стратегічні напрями та пріоритетні завдання модернізації соціальної інфраструктури (зокрема, житлово-комунальної сфери) для забезпечення сталого розвитку промислових регіонів викладено в монографії [1, с.429-436]. Наукові засади реформування й розвитку житлово-комунального господарства на основі розробки нової для вітчизняної науки та практики соціально-інтеграційної парадигми з урахуванням принципово нових соціально орієнтованих підходів та внесення системних змін у реформування ЖКГ обґрунтовуються у статтях Т. Качали [2] та В. Дорофійенка [3].

Організаційно-економічні та фінансові механізми вдосконалення житлового будівництва в Україні розглянуто в працях Н. Олійник [4, 5], трансформації відносин власності в житловому секторі - у статтях Н. Гури [6] та М. Ковтуна [7]. Проблемам тарифоутворення на послуги житлово-комунальної сфери присвячено публікації С. Богачова, П. Губенка, Т. Качали, В. Полуянова, Б. Шелегеди [8]. Інвестиційні аспекти розвитку житлово-комунальної сфери, застосування механізмів державно-приватного партнерства розглядаються в працях І. Запатріної [9], В. Ніколаєва [10]. Соціоекономічним аспектам житлової проблеми присвячено статтю автора в науковій збірці "Соціоекономіка" [11].

Критичний аналіз публікацій, у яких поставлено питання підвищення ефективності житлової політики, її впливу на формування та збереження соціального капіталу, дозволив визначити відсутність комплексного підходу до розв'язання проблем у житловій сфері, законодавчого забезпечення цього процесу, що не дозволяє в повному обсязі реалізувати конституційні права громадян на житло, перейти на принципово новий рівень функціонування житлово-комунального господарства з урахуванням інтересів усіх суб'єктів житлових відносин.

Усвідомлення проблем розвитку житлово-комунальної сфери, критичний аналіз сучасного стану реалізації житлової політики, однією з характерних ознак якої є суттєві регіональні диспропорції, обумовлює необхідність активізації досліджень регіональних особливостей реалізації житлової політики та, відповідно, визначення низки завдань та ключових заходів, вирішення яких сприятиме досягненню стратегічної мети регіонального розвитку.

Стратегічні цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку промислових регіонів України (Запорізької, Дніпропетровської, Донецької та Луганської областей), зафіксовані в регіональних стратегіях соціально-економічного розвитку до 2015 р., відображають спрямованість на забезпечення стійкого розвитку регіонів шляхом ефективного використання економічного, природно-ресурсного та людського потенціалу.

Узагальнення викладених у регіональних стратегіях розвитку стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку промислових регіонів підтверджує вагомість питання поліпшення умов проживання населення для формування умов сталого розвитку регіонів.

Мета статті - виявити особливості реалізації житлової політики в промислових регіонах та її роль у процесі формування соціального потенціалу для досягнення умов сталого розвитку промислових регіонів.

Виклад основного матеріалу. Суттєвою характеристикою якості життя населення є житлове середовище, його технічні, естетичні, санітарно-гігієнічні якості, що справляють прямий або опосередкований вплив на збереження та розвиток людського потенціалу та певною мірою відображають рівень соціально-економічного розвитку країни. Тісний взаємозв'язок житлово-комунальної сфери зі сферою домашнього господарства, сімейною та побутовою життєдіяльністю визначає одним із пріоритетних завдань вирішення проблеми забезпечення населення якісним та доступним житлом.

У промислових регіонах України (Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій та Луганській областях) проживає майже 12 млн осіб, що становить 26 % від загальної чисельності населення України. Вагоме місце, яке посідають зазначені регіони в економіці країни, підтверджується показниками обсягу виробництва та реалізації продукції та послуг, а також їх питомою вагою у ВВП країни, що перевищує 26 %.

Характерною особливістю промислових регіонів є висока щільність населення та урбанізованість території, що підтверджується високою питомою вагою міського житлового фонду. За період із 1995 до 2010 року в цілому по Україні питома вага міського житлового фонду зросла з 63 до 64,2 %. У найбільш урбанізованій Донецькій області цей показник дорівнює 89,5 %, у Луганській області - 86 % і протягом зазначеного періоду не змінювався. У Дніпропетровській та Запорізькій областях питома вага міського житлового фонду становить відповідно 83,4 % та 73,1 %.

Питома вага житлового фонду промислових регіонів у 2010 р. перевищувала 25 % усього житлового фонду в країні. Проте при нарощуванні обсягів житлового будівництва в країні спостерігається зниження темпів та обсягів будівництва житла в про-

мислових регіонах. Так, із 1995 до 2010 р. питома вага житлового фонду промислових регіонів знизилася з 27 до 25,6 %, при цьому зниження відбувалося в усіх чотирьох регіонах. Це свідчить про уповільнення процесу підвищення рівня житлової забезпеченості населення промислових регіонів та під-

вищує актуальність розв'язання житлової проблеми в Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській областях.

Забезпеченість житлом населення промислових регіонів повільно зростала протягом 20 років - із 1990 до 2010 року (рис. 1).

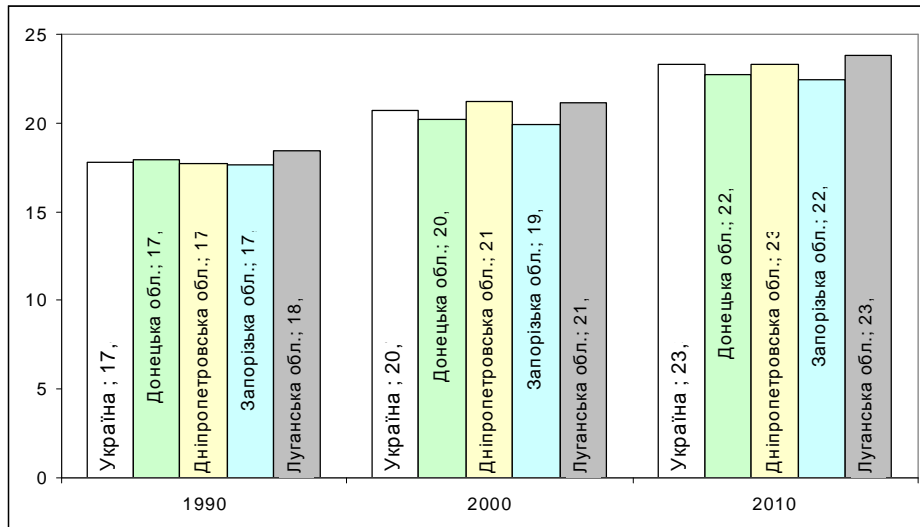

Рис. 1. Забезпеченість житлом населення промислових регіонів, (кв. м загальної площі в середньому на 1 особу).

При цьому перевищення середньоукраїнського рівня житлової забезпеченості спостерігається лише в Луганській області. Донецька та Запорізька області за цим показником поступаються середнім показникам в Україні. Забезпеченість житлом населення Дніпропетровської області наближається до середнього показника по Україні.

Показники житлової забезпеченості в міських поселеннях та сільській місцевості промислових регіонів оспосередковано відображають високий рівень урбанізації територій цих регіонів. Так, рівень забезпеченості житлом у міських поселеннях перевищує середньоукраїнський рівень, а забезпе-

ченість житлом у сільській місцевості нижча за середні показники по країні (окрім Дніпропетровської області).

Уповільнення темпів зростання рівня забезпеченості житлом населення промислових регіонів відбувається через зниження обсягів введення в експлуатацію житла. Динаміка цього показника за 20 років (з 1990 до 2010 року) свідчить, що в цілому в Україні обсяги житлового будівництва та введення житла в експлуатацію зменшилися майже вдвічі (табл. 1). У промислових регіонах відбулося більш ніж п'ятиразове зменшення обсягів введеного в експлуатацію житла.

Таблиця 1. - Уведення в експлуатацію житла в промислових регіонах (тис. кв. м загальної площі)

Регіони	Роки					
	1990	1995	2000	2005	2010	2011
Україна	17447	8663	5558	7816	9339	9410
Донецька область	1505	591	344	329	293	289
Дніпропетровська область	1639	559	431	375	226	234
Запорізька область	777	289	131	159	144	62
Луганська область	819	306	181	253	147	116
Разом по промислових регіонах	4740	1745	1087	1116	810	701
Питома вага житла, введено в експлуатацію в промислових регіонах, %	27,2	20,1	19,6	14,3	8,7	7,4

(Розраховано за Статистичним щорічником України за 2010 рік та за даними експрес-випуску Державної служби статистики України від 15.02.2012 р.)

Також стрімко зменшилася питома вага щорічно введеного житла в промислових регіонах у загальному його обсязі в Україні з 27,2 % у 1990 р. до 8,7 % у 2010 р. та до 7,4 % у 2011 р. Для порівняння з іншими регіонами слід зазначити, що у 2011 р. із загальної кількості введеного в експлуатацію житла більше 27 % збудовано у м. Києві та Київській області, 8,4 % - в Одеській, 7,7 % - у Львівській об-

ласті [12]. Особливості статистичного обліку обсягів введеного в експлуатацію у 2011 р. житла полягають у тому, що до загального обсягу включено житло, яке введено у відповідності із Тимчасовим порядком, затвердженим наказом № 91 від 24.06.2011 р. Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [13]. Зазначеним нормативним документом

урегульовано питання введення в експлуатацію індивідуальних житлових будинків, садових, дачних будинків та інших будівель та споруд, які були збудовані в попередні роки. Питома вага цього житла в загальному обсязі введеного у 2011 р. становить у цілому в Україні 24,1 %, у Дніпропетровській області - 38,8 %, Донецькій - 23,4 %, Запорізькій - 30,6 %, Луганській - 49,7 % [12].

В Україні спостерігається тенденція підвищення питомої ваги введеного індивідуального житла, яка у 2010 р. перевищувала 66 % від загального обсягу житла, збудованого за рахунок усіх джерел фінансування. Разом із тим, динаміка введення в експлуатацію індивідуального житла в промислових регіонах свідчить про суттєве зниження обсягів загальної площі житла, уведеного індивідуальними забудовниками, та подальше зниження питомої ваги такого житла в загальному обсязі в цілому в Україні (табл. 2).

Зазначене вище стрімке зниження обсягів житлового будівництва та введення житла відбувається в регіонах, у яких проживає більше 11 млн жителів, або 26 % усього населення країни. На квартирному обліку в промислових регіонах станом на початок 2011 р. перебувало 227,3 тис. сімей та однаків.

Таблиця 2. - Уведення в експлуатацію індивідуального житла в промислових регіонах (тис. кв. м загальної площі)

Регіони	Роки				
	1990	1995	2000	2005	2010
Україна	4397	3877	3351	4369	6190
Донецька область	409	291	218	268	155
Дніпропетровська область	301	250	277	254	159
Запорізька область	129	91	78	109	111
Луганська область	148	139	147	217	121
Разом по промислових регіонах	987	771	720	848	546
Питома вага житла, уведено в експлуатацію в промислових регіонах, %	22,4	19,9	21,5	19,4	8,8

(Джерело: Статистичний щорічник України за 2010 рік. - С. 217)

Наведена на рис. 2 динаміка введення житла в розрахунку на 1000 осіб населення підтверджує, що перспективи щодо просування квартирної черги та отримання житла в мешканців промислових регіонів не є втішними. Так, якщо в Ук-

раїні у 2010 р. уведено 204 кв. м загальної площі на 1000 осіб населення, то в промислових регіонах цей показник коливається в межах 64-80 кв. м, що дорівнює загальній площі стандартної трикімнатної квартири.

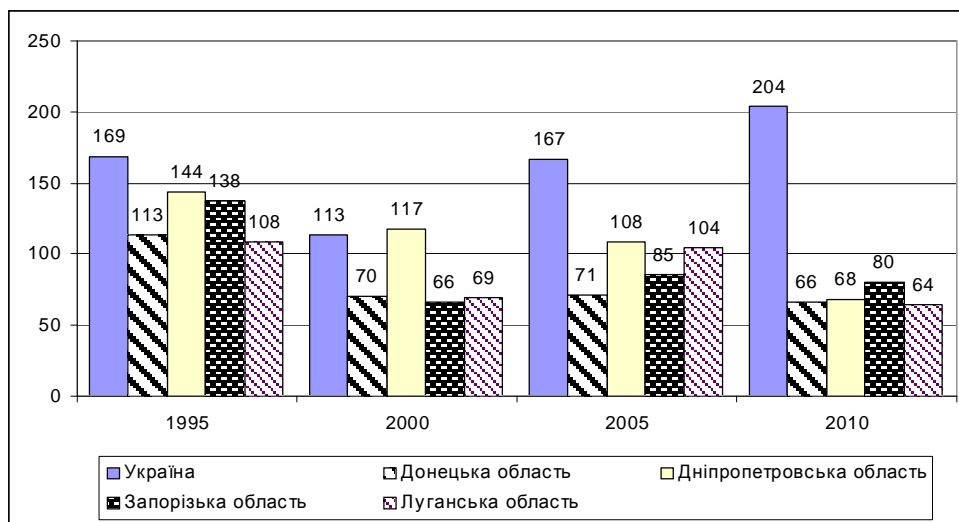

Рис. 2. Уведення житла в розрахунку на 1000 осіб населення, кв. м загальної площі.

Статистичні дані свідчать про те, що в цілому в Україні частка осіб, які отримали житло в поточному році, становить у 2010 р. менше 1 % від загальної кількості осіб, які перебували на квартирному обліку. У промислових регіонах найгірше значення цього показника (0,39 %) спостерігається в Запорізькій області. Показники інших промислових регіонів дещо вищі за середньоукраїнський рівень, проте просування квартирної черги із темпами близько 2 % на рік є не лише незадовільним, а й соціально неприйнятним для забезпечення сталого розвитку регіонів.

Повільні темпи збільшення рівня забезпеченості житлом обумовлені низкою причин, серед яких на-

самперед невпорядкованість правовідносин у житловій сфері та недостатність фінансових ресурсів на спорудження, реконструкцію та утримання житлового фонду. Наслідками неефективної житлової політики є те, що кількість сімей та однаків, які перебували на квартирному обліку, перевищує 227 тис., а з урахуванням середнього розміру домогосподарств можна стверджувати, що ця кількість зростає до 600 тис. осіб, із яких менше 1,0 % можуть поліпшити свої житлові умови протягом поточного року. Темпи просування квартирної черги, з одного боку, та спорудження елітних будинків, з іншого, свідчать про наявність серйозних деформацій у ре-

алізації політики поліпшення умов проживання населення промислових регіонів.

Становище, яке склалося із житловим будівництвом та введенням в експлуатацію житлової площі, є певним відображенням перебігу інвестиційних процесів у країні та її регіонах. Останніми роками структура інвестицій в основний капітал та, зокрема, інвестицій у житлове будівництво зазнала певних змін. Суттєво зросла питома вага коштів населення в загальному обсязі інвестицій у житлове будівництво, яка за період із 2006 до 2010 року збільшилася з 27,5 % до 57,8 %.

Характерною особливістю динаміки інвестицій у житлове будівництво за рахунок усіх джерел фінансування є чутливе реагування на фінансово-економічну кризу 2008-2009 рр., особливо помітними на-

слідками якої стало майже дворазове зменшення обсягу інвестицій та обсягів уведеного в експлуатацію житла.

Низька питома вага інвестицій у житлове будівництво в промислових регіонах обумовлена тим, що насамперед інвестування здійснюється в розвиток промисловості та інфраструктури промислових регіонів. Проте такі структурні деформації в розподілі інвестицій призводять до неспроможності вирішення проблеми поліпшення житлових умов громадян у короткостроковій перспективі, що негативно впливає на подальший соціально-економічний розвиток промислових регіонів.

Частка промислових регіонів у ВВП країни у 2010 р. становила 30 %, а в загальному обсязі інвестицій у житлове будівництво - лише 8,6 % (табл. 3).

Таблиця 3. - Частка інвестицій у житлове будівництво в регіональному валовому продукті

	Інвестицій у житлове будівництво, млн грн	Питома вага інвестицій у житлове будівництво за регіонами у РВП, %	Частка промислових областей у загальному обсязі інвестицій у житлове будівництво, %
Україна	28000	18,6	100,0
Дніпропетровська область	878	0,94	3,14
Донецька область	856	0,85	3,06
Запорізька область	381	1,02	1,36
Луганська область	296	0,77	1,06
Разом по промислових регіонах	2411	0,88	8,6

У зв'язку із цим виникає потреба в пошуку фінансових інструментів забезпечення громадян житлом, а також у розробці відповідних ефективних механізмів державної підтримки громадян.

З метою забезпечення доступним житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов, необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на збільшення обсягів будівництва житла економічного класу та здешевлення його вартості. Переорієнтація житлового будівництва зі спорудження житлових будинків преміум-класу на будівництво житлових будинків із квартирами, загальна площа яких у межах 40-60 кв. м, дозволить активізувати житлове будівництво в регіоні за рахунок здешевлення його вартості, що сприятиме підвищенню доступності житла для громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

Правові засади вирішення проблеми забезпечення доступним житлом громадян, які не в змозі самостійно придбати або побудувати житло, закладено Постановою КМУ України від 25.04.2012 р., згідно з якою встановлюється порядок здешевлення іпотечних кредитів, нормативна площа житла для сімей різних категорій, розрахункова вартість квадратного метра житла з урахуванням місяця перебування позичальника на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов [14].

Удосконалення існуючих та запровадження нових ефективних механізмів поєднання зусиль держави й громадян сприятиме створенню умов для забезпечення реалізації широкими верствами населення конституційного права на житло та гідні умови проживання.

Висновки та рекомендації

Реалізація соціальної складової сталого розвитку обумовлює формування життєвого середовища

для сучасного та наступних поколінь населення країни. Спрямованість цього процесу на поліпшення умов життя потребує ефективної реалізації житлової політики в країні в цілому та її регіонах з урахуванням регіональних особливостей та відмінностей, обумовлених економічними, демографічними, екологічними та іншими факторами. Сучасний стан житлово-комунальної сфери, головне призначення якої полягає у формуванні якісних та безпечних умов проживання населення, віддзеркалює відсутність комплексного вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем життєзабезпечення населення, що стає на заваді сталого розвитку промислових регіонів.

Наявні регіональні диспропорції обумовлюють необхідність визначення пріоритетних напрямів реалізації житлової політики в промислових регіонах у контексті формування умов сталого розвитку. Висока соціальна значущість житлово-комунальної сфери вимагає проведення відповідної державної політики на всіх рівнях управління та пошуку шляхів гармонізації соціальних, економічних та екологічних складових, притаманних діяльності підприємств у цій сфері.

На підставі аналізу особливостей реалізації житлової політики у промислових регіонах запропоновано основні завдання для включення їх у регіональні стратегії сталого розвитку. Зокрема, виділено чотири блоки завдань:

1. Підвищення рівня забезпеченості населення житлом та якісними житлово-комунальними послугами шляхом сприяння будівництву доступного житла; сприяння добудові незавершеного будівництва; розвитку фінансових механізмів та реалізації пілотних проектів із залучення коштів населення на житлове будівництво.

2. Забезпечення безпечних умов проживання та

споживання житлово-комунальних послуг шляхом запобігання руйнуванню аварійного та застарілого житлового фонду, запобігання виникненню небезпечних ситуацій; забезпечення населення якісною питною водою; підвищення надійності та безаварійного функціонування ліфтового господарства, водопровідно-каналізаційних систем, мереж тепло-, водо-, електро-, газопостачання.

3. Створення умов для активізації участі громадян у поліпшенні умов проживання шляхом впровадження нових форм управління житловим фондом та забезпечення громадського контролю за дотриманням законодавства в житлово-комунальній сфері.

4. Формування ощадливого та економного ставлення населення та підприємств до споживання житлово-комунальних послуг за рахунок забезпечення споживачів приладами обліку споживання та регулювання води та теплової енергії, газу з метою переходу від розрахунків за спожиті послуги за нормами до розрахунків за фактичними показниками споживання.

Реалізація зазначених пріоритетних напрямів дозволить поліпшити житлові умови громадян, які перебувають на квартирному обліку; підвищити темпи забезпечення населення доступним житлом; створити умови для надійного й безпечного надання житлово-комунальних послуг за доступними цінами; посилити активність громадян в управлінні житловим фондом та активізувати громадський контроль у сфері надання житлово-комунальних послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: [монографія] / О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, В. П. Антонок та ін. ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. - Донецьк, 2012. - 534 с.
2. Качала Т. Реформування житлово-комунального господарства в контексті регіонального розвитку / Т. Качала // Економіка України. - 2010. - № 9. - С. 84-93.
3. Дорофієнко В. В. ЖКГ - не ліберальний ринок, а соціальний / В. В. Дорофієнко // Дзеркало тижня - 2010. - 26 червня - 2 липня. - №24 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dt.ua/2000/2229/69893>.
4. Олійник Н. Організаційно-економічні механізми удосконалення житлового будівництва України / Н. Олійник // Вісник Національної академії державного управління. - 2008. - № 3. - С. 93-100.
5. Олійник Н. Фінансові механізми будівництва (придбання) житла в Україні / Н. Олійник // Вісник Національної академії державного управління. - 2008. - № 4. - С. 76-83.
6. Гура Н. Трансформація відносин власності в житловому секторі / Н. Гура // Економіка України. - 2006. - № 2. - С. 50-57.
7. Ковтун М. В. Оренда житла з правом викупу як альтернативний фінансовий механізм інвестування ринку житла / М. В. Ковтун // Регіональна економіка. - 2012. - № 2. - С. 121-128.
8. Шелегеда Б. Удосконалення процесу тарифоутворення на підприємствах ЖКГ як елемент модернізації / Б. Шелегеда // Схід. - 2012. - № 4 (118). - С. 83-85.
9. Запатріна І. В. Бюджетна підтримка як елемент розвитку публічно-приватного партнерства в житлово-комунальній сфері / І. В. Запатріна // Фінанси України. - 2008. - № 4. - С. 3-10.
10. Ніколаєв В. П. Державна фінансова політика та інвестиційні стратегії у комунальному господарстві / В. П. Ніколаєв, Ю. Я. Антонок // Фінанси України. - 2009. - № 9. - С. 26-33.
11. Логачова Л. М. Соціоекономічні аспекти вирішення житлової проблеми / Л. М. Логачова // Соціоекономіка: зб. наук.

праць ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. - Донецьк, 2009. - С. 176-188.

12. Введення в експлуатацію житла. Експрес-випуск. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html.

13. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 24.06.2011 р. № 91 "Про затвердження Порядку прийняття в експлуатацію індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, прибудов до них, громадських будинків I та II категорій складності, які збудовані без дозволу на виконання будівельних робіт, і проведення технічного обстеження їх будівельних конструкцій та інженерних мереж" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0830-11>.

14. Постанова КМУ від 25.04.2012 р. № 343 "Про затвердження Порядку здешевлення вартості іпотечних кредитів для забезпечення доступним житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов". [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua/>.

REFERENCES

1. Novikova O. F., Amosha O. I. & Antonuk V. P. (2012), *Stalyi rozvytok promyslovoho rehionu: sotsialni aspekty*, Donetsk, 534 p.
2. Kachala T. (2010), Reformuvannya zhytlovo-komunalnoho hospodarstva v konteksti rehionalnoho rozvytku, *Ekonomika Ukrainy*, No. 9, pp. 84-93.
3. Dorofienko V. V. (2010), ZhKH - ne liberalnyi rynek, a sotsialnyi, *Dzerkalo tyzhnia*, No. 24, available at: <http://www.dt.ua/2000/2229/69893>.
4. Oliinyk N. (2008), Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy udoskonalennia zhytlovoho budivnytstva Ukrainy, *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*, No. 3, pp. 93-100.
5. Oliinyk N. (2008), Finansovi mekhanizmy budivnytstva (prydbannia) zhytla v Ukraini, *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*, No. 4, pp. 76-83.
6. Hura N. (2006), Transformatsiia vidnosyn vlasnosti v zhytlovomu sektori, *Ekonomika Ukrainy*, No. 2, pp. 50-57.
7. Kovtun M. V. (2012), Orenda zhytla z pravom vykupu yak alternatyvnyi finansovy mekhanizm investuvannia rynku zhytla, *Rehionalna ekonomika*, No. 2, pp. 121-128.
8. Sheleheda B. (2012), Udokonalennia protsesu taryfotvorennia na pidpriemstvakh ZhKH yak element modernizatsii, *East. Analytic and informative journal*, No. 4 (118), pp. 83-85.
9. Zapatrina I. V. (2008), Biudzhetna pidtrymka yak element rozvytku publichno-pryvatnoho partnerstva v zhytlovo-komunalnii sferi, *Finansy Ukrainy*, No. 4, pp. 3-10.
10. Nikolaiev V. P. (2009), Derzhavna finansova polityka ta investytsiini strategii u komunalnomu hospodarstvi, *Finansy Ukrainy*, No. 9, pp. 26-33.
11. Lohachova L. M. (2009), Sotsioekonomichni aspekty vyrishennia zhytlovoi problemy, *Sotsioekonomika: zb. nauk. prats*, Donetsk, pp. 176-188.
12. State Statistics Service of Ukraine, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html.
13. Nakaz Ministerstva rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy vid 24.06.2011 № 91 «Pro zatverdzhennia Poriadku pryiniattia v ekspluatatsiiu individualnykh (sadybnykh) zhytlovykh budynkiv, sadovykh, dachnykh budynkiv, hospodarskykh (prysadybnykh) budivel i sporud, prybudov do nykh, hromadskykh budynkiv I ta II katehorii skladnosti, yaki zbudovani bez dozvolu na vykonannia budivelnykh robot, i provedennia tekhnichnoho obstezhennia yikh budivelnykh konstruksii ta inzhenernykh merezh», available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0830-11>.
14. Postanova KМУ vid 25.04.2012 № 343 «Pro zatverdzhennia Poriadku zdeshevlennia vartosti ipoteknykh kredyiv dlia zabezpechennia dostupnym zhytлом hromadian, yaki potrebuiut polipshennia zhytlovykh umov», available at: <http://www.nau.kiev.ua/>.

Liudmyla Lohachova

HOUSING POLICY AS A FACTOR OF INDUSTRIAL REGION SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article is devoted to the key features of housing policy implementation in the industrial regions of Ukraine. Housing assessment, provision of shelter as well as amount of investments into real estate construction has been performed. A significant regional disparity in the implementation of housing policy has been detected by the author. It is proved that increased negative trends in solving the housing problem in the industrial regions inhibits increase the level and quality of life and slows the formation and the usage of social sustainable development potential.

Highlight priority areas of housing policy in the industrial regions including: improving the housing provision and quality of housing and communal services, ensuring the safe living conditions and consumption of housing services, creating the conditions for citizens to take an active part in the housing policy implementation. Priority activities for regional social-economic development strategies improvement up to year 2020 have been proposed.

Key words: sustainable development, housing policy, industrial region.

© Л. Логачова

Надійшла до редакції 27.12.2012

УДК 330. 354

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

МИХАЙЛО ПИВОВАРОВ,

доктор економічних наук, доцент Класичного приватного університету, м. Запоріжжя

У статті наведено результати дослідження впливу основних інституцій на діяльність суб'єктів малого підприємництва в Україні. Особливе місце відведено аналізу додаткового доповнення Податкового кодексу України 5, 6 групами щодо спрощеної системи оподаткування. Виконано аналіз, розрахунок та запропоновані шляхи усунення цієї проблеми.

Ключові слова: малі підприємства, аналіз розвитку, система оподаткування, фінансово-кредитна система, методика розрахунку, шляхи вдосконалення.

Постановка проблеми. Розвиток малого бізнесу в Україні, як і в усьому світі, має соціально-економічне спрямування, тобто, з одного боку, малий бізнес є чинником підтримання соціальної справедливості в суспільстві та джерелом створення нових робочих місць, з іншого - сприяє послабленню монополістичних тенденцій шляхом розвитку внутрішньогалузевої конкуренції в національній економіці. І якщо в країнах із розвинутою ринковою економікою вага цього сектора в загальній структурі національної економіки є досить значною (див. табл. 1), то в Україні до сьогодні не можна говорити про його вирішальне значення в розвитку національної економіки не тільки через низькі показники, а й тому, що економічна політика України не може змінити вектор свого розвитку з сировинно орієнтованого на інноваційний.

Зрушити процес вирішення цієї проблеми з місця можна, окрім іншого, і завдяки постійному моніторингу та оцінці процесів, які відбуваються в малому

бізнесі, оскільки саме він дає переваги більш прогресивного економічного розвитку суспільства, як-то: гнучкість, можливість швидкої мобілізації ресурсів та їх обороту, створення сприятливого середовища для конкуренції тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ряді досліджень [2, 3, 5, 6] визначено й розкрито теоретико-методологічні засади розвитку малого підприємництва як складової національної економіки, багатогранної, соціально-економічної системи, активного суб'єкта ринкових відносин, суспільного інституту та інституцій, здатних прискорити постіндустріальні зміни в національній економіці та реформувати соціально-економічні процеси в Україні на сучасному етапі шляхом удосконалення регуляторної політики, інституційних механізмів державної та недержавної підтримки розвитку малого бізнесу, формування й розвитку регіонального підприємництва. Разом із тим, потребують подальшого розвитку напрямки вдосконалення діяльності вітчизняної сис-

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.